

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Textus sequentiarum cum lucule[n]tissima tam
sententiaru[m] q[uam] vocabuloru[m] interpretatione
scripture autoritatib[us] alioru[m]q[ue] exemplis
creberrimis roborata**

Colonie, 1506

VD16 T 655

Celi enarrant gloria[m]

urn:nbn:de:hbz:466:1-30585

Folium lxiij.

aliquo dubitatur. verum beatus Petrus et Paulus eodem die passi sunt. Et dicit beatus Hieronymus. quod sic etiam sic habetur in epistola Dionysii quod uno die passi sunt. ut pariter ad Christum perveniret. uno loco ut unus ab altero participium caperet. una persecuti-
one. ut ecclesie crudelitas ambos perstringeret. Et hi ambo eodem die passi sunt. tamen secundum aliquos in diversis locis passi sunt. sed tamen ambo ratione eadem passi sunt. unde. Ense coronatur Paulus. cruce Petrus. eodem Sub duce. luce. loco. dux Nero. roma locus. Ense faciat Paulum. lux dux urbis. cruce per-
trium. Item nota auctor in littera dicit Germanos discordes. per hoc intelligit iudeos et grecos. de quo dicit Hieronymus. in prologo ad Romanos. quod iudei et greci erant discordes litigando inter se quod illorum esset nobilior et propinquior eter-
ne vite. quod Christus erat ipse missus et ex eis natus. Dicitur quod in evangelio dicitur. salus ex iudeis orta est. Dixerunt autem greci. missus est vobis saluator ad salutem quam non perperdistis. quod saluatore in ligno crucis suspensum. nos autem nescimus. et statim cum vidimus credimus. et ergo propinquiores sumus redem-
ptori eius. Isto litigio stante beatus apostolus misit eis litteram et epistolam per quam eos informaret et concordare faceret. ergo littera dicit Germanos discordes. Item nota littera dicit. heronis feritas. unde Nero fuit crudelissimus hominum.
Cum enim Seneca magister suus speraret mercedem sui laboris condignam autem ad ipsum Nero. intantum te timeo in quantum ictus gladii me ledere posset ut puer consuevi te metuerem. ergo statim morieris. quod vivere non mittere possum te. Dixitque Seneca. si mori me oportet eligam tibi genus mortis. Cui Nero. se-
stinatim eligas. Tunc Seneca in aqua balneo facto in utroque brachio san-
guinem minui fecit et propter nimiam emissionem sanguinis ibidem vitam terminavit.
Item postremo est adverbium temporis derivatum a post. Barbarus dicitur omnis il-
le qui non obedit romano imperio. Et capit hic per crudeli vel infideli. Sed
pergo is. est verbum neutri. propositum ad preteritum et rego. Sed coacturus est participium futu-
ri temporis a verbo cogo quod ulterius dicitur a con et ago deponendo n. Item pluri-
mus est suplativus huius nominis multus.

Eli enarrant gloriam dei filij verbi incarnati facti de terra celi.

Hec enim gloria soli domino est congrua. Nomen est cuius magni
consilij angelus. Istud consilium lapso homini auxilium est antiquum et
profundum et verum factum solis tantum sanctis cognitum. Cum ange-
lus iste homo natus ex muliere immortalis ex mortali de terra celum
fecit ex homine angelum.

Hanc sequentiam beatus Gregorius proposuit ob reverentiam et honorem beatorum apostolorum
qui putati divisi erant per totum mundum. Et dividit in duas partes principales. In qua
primum prima ponit quoddam pambulum in quo declarat commendationem meritis sancti
filij dei. In secunda parte persequitur intentum quantum ad ministerium omnium apo-
stolorum per totum mundum missorum. Secunda ibi. Hic est dominus. Primo auctor ponit
verbum prophetiam quam assumit loco schematis qui scribitur per psalmum. xvij. et applicat

De diuisione apostolorum

ea ad ipm mittentē aplos. imponēs ei nomē qđ delevocari angelus magni filij dicens. (Celi). i. apli (facti celi). i. hoies celestes (de terra) id ē de hoibz terrestribz (enarrant). i. p̄dicant (glia filij dei verbi incarnati) scilz xpi qđ est hō factus (em) p̄ quia (hec glia). i. p̄dicatōis apostolorum (est cōs grua) id est cōuentens (soli dño. cur?) scz dñi (nomē est angelus) id est nūc eius (magni filij) et (istud cōsiliū) scz xp̄is (auxiliū homini lapso) id est p̄ dico (z antiquū z p̄fundum. z) scz est (cognitum tm̄ solis sanctis. z est factum vtz cum iste angelus) id est filius dei (homo natus ex muliere). i. be. virgine maria (fecit im mortale ex mortali. z fecit de terra) id ē de terrestribz (celum). i. celestes (z fecit angelū ex hoie). Notādū p̄mo. scribitur in Esa. Qui sunt hi qđ vt nubes volant z quasi celūte ad fenestras suas. Hec sunt verba admirationis p̄phetaz z angeloz qbz datum est longe p̄uidere p̄tutem doctrine z p̄dicatōis apostolice. vñ admirātes dixerūt. Qui sunt hi qui vt nubes volant In qbz p̄bis p̄ncipaliter tangunt duo P̄mo celestis p̄udentie sublimitas. Scđo immaculate p̄uersatōis humilitas. P̄mū tangit cum dī. vt nubes volant. Vbi nō. sancti apostoli post ascensionē dñica missi in oēm terrā volauerūt in claritate z alacritate vt nubes. fuerūt effi vt nubes nouellū ortū irigando. infidelem populū a p̄aua fide reuocādo. fideles absqz terrore desperatōis fideliter consolādo. P̄mū declarat. qđ in nube p̄supponit humiditas pueniens ad irrīgandū. Unde in libro Sap̄ie. scribit. Irigabo ortū meū z exaltabo mei partus fructū. Scđo ipi apli dicunt nubes iōs fideles a caumatibz concupiscēte defendēdo. vñ ipi designāt p̄ nubē in qua apparuit dñs cū educeret filios israel ex egypto. nā in die p̄cessit eos in nube. z in nocte in colūna nubis. vñ scriptum est. in die illa erit eis ymbraclū z saluabit eos ab estu. a turbine z a pluua. Et sicut nubes defendūt nos a caumatibz solis sic sancti apli dereliquerūt vel dimiserūt nobis exempla virtutū z doctrīnaz qbz defendimus nos a caumatibus p̄tōz. Tercio dicunt nubes. populū a terrore desperatōis p̄solando. Dicit em̄ Ego. sup hoc euāgelij Erat aut aspect⁹ ei⁹ sicut fulgur. qđ p̄pter aspectū fulguris custodes p̄ter riti sunt timore. sed candor vestimenti apparens mulieribz remouebat ab eis pauorē seu terrore ita qđ p̄terite non sunt. Per istā nubem intelligūtur apli qui terrore desperatōis populoz multoz remouerunt. z sp̄ritū cōsolationis infuderūt Scđo p̄mēdant ex immaculate p̄uersatōis humilitate. cum dī. z quasi columbe ad fenestras suas. id est ad celestem requiem quia vitam immaculatam duxerunt Et huic concordat doctrīna saluatoris nostri cum dixit apostolis. Estote p̄udentes sicut serpentes. fidē p̄dicando. z estote simplices sicut columbe. immaculatā vitam per conuersationis simplicitatē habendo. Et qñ apostoli hanc p̄udentiā z vitā in immaculatā suscepērūt post missionē sanctispūs tunc in omnē terrā diuisi sunt. ideo in laudem huius missionis z diuisionis p̄sens sequentia ē cōpilata. Item nota. auctor nominat scrōs aplos celos p̄pter quasdam cōditiones seu p̄prietates celoz eis puenientes. quia celum est p̄mū. nāz rura simplicissimū. essentia subtilissimū. quantitate maximū. qualitate lucidissimū. figura sphericū. incorruptione solidissimū. situ supremū. De cōditiones attribuitur apostolis. P̄mo em̄ ipi fuerunt p̄mi xp̄m sequē

tes. vñ xps dixit eis. vos q̄ secuti estis me. Secūdo fuerunt simplices in ore
vñ xps dixit eis. estote prudētes sicut serpētes. ⁊ simplices sicut columbe
Tercio fuerūt subtilissimi in intelligēdo. vñ xps dixit eis. vobis ē datum
nosse mysteriū regni dei. Quarto fuerūt scē plattonis maxim. vñ salua
tor dixit eis. sedebūt sup sedes iudicātes duodecim tribus isrl. Quinto fue
runt in q̄litate p̄dicatōis lucidi. vñ xps dixit eis. Vos estis lux mundi
Sexto fuerūt figure spherice. vñ inter oēs figuras figura spherica ē capa
cissima. ⁊ figure spherice mor⁹ fert p̄ vniuersū orbe. sic ⁊ apli spherici fue
rūt qm̄ p̄ totū orbe terraz mouebāt ambulātes. vñ in oēm terrā exiuit so
nus eoz. Septimo fuerūt in charitate incorrupti sicut celū. vñ xps dixit
eis. vos estis q̄ mecum p̄mālistis in tētatōibz meis. Octauo fuerūt supre
mi. vñ dixit eis xps. gaudete ⁊ exultate qm̄ merces v̄ra copiosa ē in celis.
Et p̄pter has p̄ditōes iā enūeraras au. dē scōs aplos cē celos. assumen
do dictū p̄s. dicētis. Celi enarrāt glām. ¶ Itē au. dē in l̄ra. vbi incarnatī.
vbi tūgē dictū Johis p̄mo ca. Et verbū caro factū ē. ¶ Itē l̄ra dē. facti
de terra celi. hoc p̄ sic. qz xps aplos terrenos ⁊ mundanos exītes mira
scritate ⁊ mor⁹ puerlatōe celestes fecit. vñ in euā. Ego vos elegi de mun
do vt eatis ⁊ fructū afferat in patiēcia. Itē nota. xps dī angel⁹ magni
p̄siliū p̄ figurā q̄ dī antropos pharhos hñs fieri qm̄ hñane passiōes attri
buit celestibz ⁊ diuinis. cū em̄ p̄siliū sit de rebz mirabilibz ⁊ passibilibus
aliter ⁊ aliter se potētibz hñe q̄ subiacēt n̄re volūtati. p̄stat ar̄ q̄ p̄siliū nō
cadit in deū. non em̄ h̄z op⁹ p̄siliū dealiq̄b cū oīa nuda ⁊ apta sint oculis
ei⁹. s; figuratiue ⁊ metaphozice loquēdo in p̄paratōe ad cognitiōem nrām
magnū ⁊ p̄fundū erat p̄siliū qm̄ tres p̄sone p̄siliatē sunt q̄d nā facerent de
reparatōe hoīs q̄ lapsus fuit. s; fili⁹ dei miser⁹ nature hñane fact⁹ ē angel⁹
hui⁹ p̄siliū. ⁊ descendit in terrā liberās hoīem suā passiōe. s; hoc cognitum
erat tū sanctis q̄b dē voluit reuelare. erat em̄ angelis ignotū q̄ in ascen
sione ei⁹ admirātes dixerūt. q̄s ē iste q̄ venit de edon. Etiam erat occultū
diabolo. vt dī Orige. sup h̄ euāge. Cū eēt despōsata Maria Joseph. q̄
tinus mysteriū incarnatōis diabolo celaret qd̄ si sciūset nūq̄ in cor suū
de misisset q̄ xpm̄ tradidisset. ¶ Itē au. dē (nat⁹ ex muliere) beata em̄ vir
go erat mulier ex noīe ⁊ fama s; nō in re. Fuit mulier in fama. qz viro des
pōsata. ⁊ qz vix genuit. s; xpm̄. s; in re mulier nō erat. qm̄ xgo incorrupta
¶ Itē nota. l̄ra dē. imortalē ex mortali fecit. qz suscitauit nos ex opibz mor
tis vt viuam⁹ deo. vñ sicut p̄ vni⁹ delictū mors intrauit in hoīes. ⁊ facti
sunt mortales. ita p̄ vni⁹ iustificatōem vita rediit in hoīes. hō terren⁹ erat
q̄ amisit spm̄ grē. s; factus est celestis p̄ resurrectiōem
¶ Pro terminis nota. p̄gruus a ū. i. p̄ueniēs. S; angelus interpretat q̄st
nūcius de celo missus. ⁊ dī ab ana qd̄ ē sursum ⁊ gelon nūciatio q̄st nūci
us missus a supioribz ad inferiora. S; lapsus a ū ē p̄cipiū p̄teriti t̄pis
deriuatū a vbo deponērali labor. S; cognit⁹ a um ē p̄cipiū deriuatū a
vbo cognoscor qd̄ p̄ponit a con ⁊ noscor mutando n in g.

Hic est dominus exercituum deus. cuius sunt angeli missi in ter
ram apostoli. Quibus seipsum vinum p̄buit resurgens in mul

De diuisione apostolorū

his argumentis pacem victor mortis nunciāns.

Hic p̄ter p̄tractat materiā p̄ncipalē de diuisione ap̄loz. Et diuidit in tres p̄tes. In p̄ma facit qđ dictū ē. In sc̄da dirigit petitiōem ad xpm iēsum q̄ misit illos ap̄los. Sc̄da ps ē ibi. Sermon iustū. Prima ps adhuc diuidit in tres p̄tes. Primo p̄tractat diuisionē ap̄loz q̄tū ad diuinā missiōnē. Sc̄do q̄tū ad p̄dicatiōem. Tercio declarat illā p̄phetaz p̄firmatiōnē. Sc̄da ibi. Nunc petrus. Tercia ibi. In omnē terram. Dices p̄mo (Hic) sc̄z fili⁹ dei (ē dē⁹ dñs exercitū). i. multoz populoz ⁊ turbaz (cūlus). i. dñi dei (ap̄li sunt angeli). i. nūci⁹ (missi in terrā). i. in totū mundum (q̄b⁹) sc̄z ap̄lis. s̄c̄ ip̄e dñs (resurgēs) s̄c̄ a mortuis (p̄buit). i. manifestauit (seip̄m viuū in multis argumētis). i. p̄bationib⁹. ⁊ ip̄e (victor mortis) id ē xps q̄ mortē nostrā mortēdo destruxit. s̄c̄ erat (nunciās). i. manifestās (pacem) qñ stetit in medio discipuloz ⁊ dixit. pax vobis. vt seq̄tur in l̄ra

Pax vobis ego sum inquit nolite iam timere. predicate verbum dei creature omni coram regibus et principibus. Sicut misit me pater ⁊ ego mitto vos in mundum. Estote ergo prudentes sicut serpentes. estote vt columbe simplices

Hic xps exis victor mortis ⁊ nūciās pacē ap̄lis (inqr̄). i. dixit (pax vobis ego sum nolite iam timere predicate v̄bū dei oī creature). i. hoi (corā regib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹). Ergo mitto vos in mūdū sicut misit me pater. ergo estote prudentes sicut serpētes ⁊ simplices vt columbe) **A**notandū p̄mo au. hāc p̄ticulā collegit ex diuersis locis euāgelistaz. vt patebit in ordine dicēdoz. qz tota materiā est collecta ex v̄bis dñi ap̄los mittentis. Sc̄do nota. autor vocat dñm deū exercitū. nō ē em̄ dñs tm̄ vni⁹ exercitus. sed indefinite loquēdo deus exercitū. ⁊ sic sumit nomē illud ab illo Esa. c. vi. Sc̄tus sanct⁹ sc̄tus dñs de⁹ exercitū. Item scribit in Ezech. Nec dē dñs exercitū. Et sepe reperit sub noīe hebraico. i. sabaoth. p̄ hoc dat̄ inrelligi diuinā potētā q̄ est oīm exercitū dominatrix. **I**tem nota. ap̄li p̄ magistz in l̄ra dicunt̄ angeli. qz angelis est nomē officij. sed ap̄li habuerunt officij angeloz. ideo angeli appellant̄. Primo em̄ habuerunt officium angeloz q̄ dicunt̄ cherubin q̄ repleti sunt scientia. In ip̄is em̄ fuit plenitudo scientie. vñ dixit eis. vos sedebitis sup̄ sedes iudicātes ⁊c. Sc̄do habuerunt officij illoz angeloz q̄ dicunt̄ seraphin. qz sicut illi ardēt in charitate sic oēs ap̄li ⁊c. Tercio habuerunt officij dñationū. q̄ doceant nos superiores reuereri. Ip̄i em̄ ap̄li maxime honorant̄ in h̄ mūdō. vñ psal. Nis honorari sunt amici tui de⁹. ⁊ q̄qd boni faciebāt deo gliaz referebāt vñ dicebāt in noīe tuo eijcim⁹ demonia. Quarto habuerunt officia potestati ad q̄s p̄inet diabolos arcere ⁊ punire. Ip̄i em̄ demones ab obsessis corpib⁹ hoim fugabāt. vñ dixit ad eos saluator. h̄ gen⁹ demonioz nō eijcitur nisi orōnib⁹ ⁊ ieiunijs. Etia habuerunt officij p̄tutū. ad q̄s p̄inet miracula exercere. ip̄i em̄ mirabilia faciebant. vñ legi in actib⁹ ap̄stolorz

Per man⁹ aut ap⁹loz fieb⁹ signa z p⁹digia multa in plebe. Etia habue⁹
 runt officiu arch⁹angeloz. qd e maiora nunciare sicut incarnat⁹em xpi z ei⁹ res
 urrect⁹em. Un in actib⁹ ap⁹loz. p⁹te magna reddeb⁹ ar apli testimoniu
 resurrect⁹is. Etia habuerunt officiu angeloz. qd est minora nunciare z hos
 mines infor⁹mare bonis opib⁹. sic apli suis p⁹dicat⁹ib⁹ infor⁹mab⁹ar hoies
 fide catholica. Ergo bn dicunt angeli missi in terrā. qz missi sunt a deo in
 vniuersum mundū. Itē dr pax. Un duplex ē pax. s. pax p⁹et⁹oz. vñ ps.
 zelant in p⁹et⁹ib⁹ pacē p⁹et⁹oz vidēs. Alia ē pax iustoz. vñ Pau. Fructus
 spūs sunt gaudiū charitas. pax z patientia. Et illā pacē dñs dedit discip⁹
 pulis suis dicēs. pax vobis ego sum zc. z in euan. Jo. dr. pacē meam do
 vobis. Itē nota. lra dr. nolite iā timere. vbi tangit dictū euangelicū qd
 xps dixit suis discipul⁹. dico ar vob amicis meis ne terreāmini ab his q
 vos psequunt⁹. Et itē. nolite timere eos q occidūt corp⁹. aiām occidere
 nō pnt. Itē nota. autor dr. p⁹dicatē p⁹bū dei omi creature. i. hoī. Un fm
 te. Giego. h noie omi creature designat hō. Est em hō ois creatura fm
 p⁹icipat⁹em z p⁹munione. qz cōicat cū oib⁹ reb⁹. cū lapidib⁹ in essendo. cū
 plantis in vegetando. cū brutis in sentiendo. cū angelis in intelligēdo. Et
 hoc etiā vult p⁹hs in de aīa dicēs. Homo ē quodāmodo oīa. Item lra dr
 Sicut misit me pater zc. Ubi nota q de⁹ misit filiū suū in mundū ex nī
 mīa charitate. vñ Joā. iij. Sic de⁹ dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū
 daret p⁹ mundo. sic xps misit suos discipulos z eos ad dilect⁹em hortat⁹
 us est dicēs. Hoc est p⁹ceptum meū vt diligat⁹ iuicem sicut dilexi vos
 Joā. xv. Et itē. Diligite inimicos vestros z benefacite eis q vos odes
 runt. Itē nota. dñs noster p⁹pat prudentiā ap⁹loz z etiā nostrā sapientie
 serpent⁹. Un legit⁹ in libro de aīalib⁹ q serpens tres h⁹ p⁹prietates. Prima
 q inter oīa mēbra caput suū maxime custodit. qm em sentit incāratōes et
 p⁹iurātōes p⁹it. vñ aure ad terrā. s. reliquā cū cauda obstruit ne audiat
 vocē incārant⁹. Sic etiā xps elegit ap⁹los capita z p⁹ncipes inter ceteros
 hoies. q etiā obstruxerunt organa sensuū exterior⁹. ne p⁹prauas occupa
 tiones occuparet intellect⁹. Scda p⁹prietas q serpens inuenerat⁹ qrit artū
 et strictū locū antiquā pellem remouendo. z sic acquit iuuetutez. Sic etiā
 apli antiquā pellē deposuerūt. i. oīa terrena z foramen petre ingressi sunt.
 et xpm q vocat⁹ petra deserti sequuti sunt. Tercia p⁹prietas. serpens intrac
 aquā z venenū deponit. sic etiā apli ingressi sunt aquā. i. ad gaudia eter
 na. z deposuerūt venenū. i. p⁹ suis p⁹sequutorib⁹ orabāt deponēdo rancorē
 et inuidiā in h⁹ xpm imitando. q p⁹ suis inimicis orauit dicēs. Pater ig
 nosce illis zc. Itē nota. apli p⁹pan⁹ colūbis special⁹ p⁹pter tres p⁹prietas
 res. Prima. qz colūbe hnt cristē gemitū. sic etiā apli habuerūt tristē gemitū
 cum p⁹pter passionē xpi. Scda p⁹prietas. qz carent felle. sic etiā apli fuerunt
 absq⁹ inuidiā. qz firmā habuerūt dilectōnem. Tercia p⁹prietas. q nemini
 sunt nocētes. sic etiā apli nulli nocumētū intulerūt. s. magnū fructū affe
 rebant. vñ Ego vos elegi de mūdo vt fructū afferat⁹ zc. Itē nota. si
 lra bn inspiciat. tūc h⁹ totū. pax vob vsq⁹ ad finē sentētie p⁹ esse qdā oratio
 material⁹ accepta Rō. qz nō supponit. p se nec p suo fcatō. sed supponit p
 p⁹bis a xpo. platis ad ap⁹los. z sic hec tota oratio fcat⁹ p⁹bis a xpo. plara. s.
 cū fm vltim grāmaticoz declinant⁹ fcatūe. Inquit vno mō est p⁹bū

De diuisione apostolorum

defectum nihil habens nisi inquit. Alio modo est tertia persona a pbo inquis. ut dicit Alexander ibi. Inquisio quis inquit etc.

Hinc petrus romam apostolorum princeps adiit. Paulus greciam ubique docens gratiam. et quattuor hi principes in plagis terre quattuor euangelizantes terram et unum. Andreas iacobum uterque. philippus. bartholomeus. simon. thadeus. iohannes. thomas. et mattheus. duodecim iudices. non ab uno sed in unum diuisi per orbem diuisos in unum colligunt.

Hic ita autem pertractat materiam de diuisione apostolorum ad enumerationem numerum eos notatim dicens (Hinc). i. postea (petrus princeps apostolorum adiit). i. accessit (romam) et (paulus) scilicet adiit (greciam docens ubique gratiam) scilicet res de improbitate christi (hi ter quattuor principes). i. hi duodecim principes. scilicet sunt (euangelizantes). i. predicantes (terram). i. in personis (et unum). i. in essentia (in quattuor plagis). i. partibus (terre) scilicet orientali occidentali australi et aquilonari. Deinde enumerat alios apostolos dicens (Andreas) qui fuit frater simonis. et (uterque iacobus) scilicet maior et minor. maior qui erat frater iohannis euangelice. qui fuerunt filii zebedei. scilicet minor fuit filius Thadei non secundum carnem sed secundum meritum (philippus et bartholomeus) qui fuit filius regis. et (simon) iustus. et (thadeus). i. iudas. qui dicitur thadeus ad dominam iude schariotis. et (iohannes) et (thomas) qui dicebatur dydimus id est qui dubitauit de resurrectione christi. et (mattheus) qui erat publicanus. isti (duodecim iudices non diuisi ab uno) scilicet deo vel ab una fide (sed diuisi in unum). i. in unam fidem (colligunt). i. congregant. scilicet sua predicatioe (in unum). i. in unam fidem (diuisos). i. dispersos (per orbem). i. per totum mundum. Isti duodecim apostoli sunt diuisi per totum mundum. scilicet in parte orientalem occidentalem australem et aquilonarem. et sunt duodecim iudices qui sedebunt super sedes in die iudicii iudicantes res duodecim tribuum israel. et isti sunt missi non ut separent a fide. sed ut colligant omnes homines diuisos per totum mundum in unam fidem.

Notandum de numero apostolorum. in cena domini erant duodecim. et in illo numero non erat paulus et mathias. et cum iudas seipsum suspenderit remanserunt undecim in numero usque ad ascensionem domini. ut dicit Bar. vi. undecim discipuli abierunt in galileam. Sed post ascensionem apostoli et discipuli cum magno gaudio reuersi sunt in hierusalem. et erant unanimiter orantes et laudantes deum. Et exurgens petrus in medio fratrum dixit. Viri fratres oportet implere scripturam quam dixit Dauid de iuda. Fiat dies eius pauci. et episcopatum eius accipiat alter. qui oportet unum fieri ex illis teste resurrectionis christi. et statim statuerunt duos. scilicet Ioseph iustum et Bartholomeum et dederunt sortem. et cecidit sortis super mathiam qui prenumeratus est cum undecim apostolis et sic implebatur numerus apostolorum. Deinde Stephanus est lapidatus. et saulus lapidatum vestimentum persequabatur qui erat persecutor christianorum. postea prostratus et peruersus est ad dominum et etiam prenumeratus est inter apostolos. et hoc ratione officii quod officium apostolorum excellenter exercuit in predicando.

Pro terminis nota. quattuor est nomen numerale indeclinabile. Sed principes dicuntur nobiles fructibus florentes. et dicuntur quasi periculum a carie. i. putredine viscerum. Sed plaga est equocum. unde Vulnere sunt plaga. plaga regio. vel plaga

Folium leuij

rethe S; adijt est p̄bū q̄rte p̄u gatōis p̄positū ab ad z eo is. S; p̄h̄
lippus d̄r a philos. i. amor. z ip̄er q̄d ē sup. q̄li a mator supnoy p̄pter celest̄
ste n̄ p̄rplationē. Dicit etiā os lampadis p̄pter suā luculētā p̄dicationē.
Dicit etiā os manūū p̄pter assiduā operationē

In oēm terrā exiuit sonus eoz. Et in fines orbis terre verba eoz

Hic au. describit diuisionē ap̄loz p̄pheticas p̄firmatōes Et diuidit
in tres p̄tes s̄m q̄ autor p̄firmat historiā tribz p̄phetijs. sc̄da ibi Quā spe
ciosi. tertia ibi. Hi sunt. dicēs (sonus). i. p̄dicationes (eoz) sc̄z duodecim
ap̄loz (exiuit in oēm terrā). i. p̄ totū mūdum (z p̄ba). i. doctrine (eoz) sc̄z
ap̄loz. sc̄z exiuerūt (in fines). i. in terminos (orbis terre) q̄ dixit domin⁹.
Itē in orbē vniuersum z p̄dicare euangelii. Hāc p̄phetiā scribit David.
ps. xviij. sub eisdem verbis

¶ Notandū. p̄ sonū p̄pheta dat intelligere quālibet relationē siue vocalē
siue litteralē ad denotādū p̄ hoc q̄ apli nō pambulauerūt totū mūdū. s; q̄
p̄p̄ia p̄grinatōe nō poterant adimplere. illud alijs nūcijs adimplere
rūt z p̄ scripturas z epl̄as. Scripserūt em̄ epl̄as ad populū sup oēs artibz
culos fidei. z sic edificauerūt eccl̄iam z ip̄am numero credētium dilataue
rūt. Et numerus p̄ncipaliū erat duodenarius. s; xp̄us assignauit eis sep
tuaginta duos alios discipulos mittēs eos in oēm terrā z regionē ad p̄di
cādū p̄bū dei. ¶ Sc̄do nota ch̄stus misit ap̄los in oēm terrā vt eēnt tes
tes de oibz his q̄ viderūt z audierūt. z q̄ d̄r in actibz ap̄loz. Vos eritis
testes ad oēs hoies eoz q̄ audistis z vidistis. ¶ Pro q̄ sciēdū. q̄ apli fue
rūt testes p̄p̄ncipalit̄ in septē articulis. Primo fuerūt testes missionis
filij dei in mūdū. z de illo d̄r Joānis. iij. Testificānt. q̄ pater misit filium
suū in terris saluatozē mūdū. Itē Joānis p̄mo In mūdō erat z mundus p̄
ip̄sum factus ē. z mūdus eū nō cognouit. z sc̄imus. q̄ v̄z ē testimoniū
eius. ¶ Sc̄do testes fuerūt potissime op̄atōis eius. vñ Petrus in actibz
ap̄loz. Qui p̄transiit b̄nficiēdo sanando hoies oppressos a diabolo. q̄
niā de⁹ erat cū illo. vt vult glosa. qui liberauit demoniacos. cecos illumis
nando. leprosos mūdando. mortuos suscitando. v̄ctis imperādo. ¶ Ter
cio fuerūt testes amare passionis. z nō solū apli. s; etiā gētiles erant testes
q̄ deus patiebatur. vt parz in cēturione dicēte. Vere filius dei erat iste Itē
parz in Dionysio areopagita q̄ fuit gētilis. z vidit eclypsim solis in passi
one domini dicēs. Aut deus nature patitur. aut tota mūdi machina dissol
uet. ¶ In Gregorius Terra cōtremuit. sol radios subtraxit. z lapides dis
rupti sunt. ¶ Quarto fuerūt testes verissime resurrectionis. vñ Actuum.
Virtute magna reddebāt apli testimoniū resurrectionis ch̄risti. ¶ Vñ in res
urrectione dominus nō solū habuit testes viuos. immo etiā mortuos. q̄
multa corpora mortuoz cū ch̄risto surrexerūt z multis apparuerūt in h̄ie
rusalē. ¶ Quinto fuerūt testes gl̄osissime ascensionis. ¶ Vñ Petrus in ac
tibus apostolorz Iesum quē vos intermultis suspēdētes in ligno hunc de
us suscitauit z principem ac saluatozē exaltauit. z nos sumus testes illi
us. Itē Gregorius Christus prius humiliatus. postea exaltatus in ce
lo. ¶ Sexto fuerūt testes largissime miserationis. vñ Lucas in euāgelio

De diuisione apostolorū

Oportebat christū pati. et sequi. Predicare in noīe eius penitētiā et remissionē peccatorū in oēs gentes. vos autē estis testes eorū. Quod est magna misericordia quod dicitur in oēs gentes. Ideo dicit Petrus In veritate cōperi. quia nō est psona acceptior deus. sed in oīi gēte quā timet deū. Septimo sunt testes extremi iudicii. Unā in actibz aploz. Nobis pcepit deus predicare et testificari. quia ipse constitutus ē rex viuoz et mortuoz. Unā plus. Misit. agit patit. surgit. scandit miseret. Iudicat ē hoīz vox testis discipuloz.

Quā speciosi pedes euāgelizatiū bona p̄dicantiū pacē sanguine xp̄i redēptis ita dicētiū. syon regnabit deus tuus. Qui verbo secula fecit. quod pro nobis verbū caro factū ē in fine seculoz. Hoc verbum quod p̄dicamus xp̄m crucifixū qui viuit et regnat deus in celis

Hic autē. ponit scđam pphetiā pfirmatōez dicēs (quod speciosi) .i. valde pulcri (sunt pedes) scđ aploz (euāgelizatiū) .i. nunciatiū (bona et p̄dicantiū pacē redēptis sanguine xp̄i dicētiū ita) sicut vt sequit (Syon) .i. o fidei aīa (deus tuus regnabit quod) scđ deus (fecit secula) .i. mūdū (p̄bo) .i. p̄ filius suū (quod) scđ p̄bū (factū ē caro) .i. hō (p nobis) sicut p̄cōtibz (in fine seculoz. hō p̄bū) .i. fili⁹ dei. est (quod) sicut nos apli (p̄dicamus xp̄m crucifixū qui viuit et regnat deus in celis). Notandū. hec pphetia scribit̄ Esa. liij. in his p̄bis. Quā pulcri sup mōtes pedes annūciantis et p̄dicantis pacē annūciātis bonū p̄dicātis salutē dicētis. syon regnabit deus tuus. In hac p̄phetia innuētur quatuor p̄rtes aploz. scđ euāgelizare bonū. nūciare pacē p̄dicare salutē. et veritatē p̄nūciare. De p̄mo dicit paul⁹. Norū vobis facio euāgelizatiū quod accepi et nō sūm hōiem neqz sūm carnē. sed p reuelatōē iesu xp̄i. De scđo dicit in actibz aploz. et intrauit pax cū illis. et itez. Pacē meam do vobis De tercio dicit Greg. Hi sunt qui dederūt veritatis lumē agnoscere et in euāg. Et scimus. quia vobis ē testimoniū ei⁹ De quarto dicit in euāg. Illi autē p̄fecti p̄dicauerūt veritatē vbiqz dñō pfirmāte. Itē nota. in p̄phetia itā dicta p mōtē debet intelligi quod apli p̄dicauerūt in publico. nō autē in absco dīto. quia quod sup mōtes edificat nō p̄t bñ absco dī. vt dicit in euāg. Nō p̄t ciuitas absco dī supra mōtē posita. et quicquid p̄dicauerūt hoc lucide dixerūt quia scriptū est. Luceat lux vestra corā hōibz. Itē in euāg. Joānis Ego palam loquutus sum vobis in mūdo

Pro terminis nota. quod est aduerbiū p̄pandi Item p pedes in sacra scriptura dicitur intelligi affect⁹ et intētiō. quia sicut hō p pedes gradit̄. sic p affect⁹ et intētiōes mens dispōit̄. Itē syon regnabit deus tuus. p̄t hōi ponit materiā aliā p sibi sūt aliter supponēte Sed viuo ē p̄bū absolutū neutri gñis

Hi sunt celi in quibz christe habitas. in quoz verbis tonas fulguras signis rozas gratiā. His dixisti rozate celi desup. et nubes pluuant iustum. aperiatur terra germinans.

Hic autor declarat pfirmatōem ppheticā dī. **Q** (xpe hi) scz apli (sunt celi in qbus habitas). i. manes. z (in qz). i. aplos (p bis tonas z fulguras) id ē fulgura factis (signis). i. p signa (rosas). i. infundis (grām). **Q** xpe tu (dixisti his) aplis. o (celi) vos (rosate). i. rose dare (desup). i. desursum (z nubes pluāt). i. pluēdo emittant (iustū). i. iusticiā. z (terra). i. cor hois (germinās). i. fructificās (apiat). i. ad recipiēdū gratiam.

Notandū hec pphetia scribit **Esa.** lx. sub eisdē pphis. z pncipālī est dīcta de incarnatōe xpi. qz nubes. i. regnū celoz. misit iustū. i. xpm scz in vtez brē pginis q dū germinauit dedit nobis saluatōre mundi. vterus em beate pginis est terra fructuosa de qua p dicit ppheta. **V**eritas de terra orta est. S; mō autor trāstulit hic eandē pphetiā ad apostolicā dignitatē pparando ipos aplos celis ppter quattuor cōdirōens. **P**rima. qz deus inhabitat celum. **S**cda. qz in regione vicina corpibz celestibus fiunt tonitrua. **T**ercia. qz ibi etiā fulgura fiūt. **Q**uarta. qz ros generat in aere. qz vicinatur corporibz celestibz. Sic apli dicunt pmo celi. qz xps eos inhabitat. **U**n in euange. Si qs diligit me sermonē meū seruabit. z pater meus diliget eū z ad eum veniemus z māsionē apud eum faciemus. **S**cdo dicunt tonitrua ppter pdicatōem. **T**ercio fulgura ppter doctrinā mundū illuminantē. **Q**uarto ros. qz rosauerūt. i. p pdicatōem grām dederūt. **I**tem nota quando xps misit aplos in mūdū misit ipos tanq electos ut pūs paruit. **U**n in euange. **J**oan. Ego vos elegi vt eatis z fructum afferatis. z fructus vester maneat. **U**nde sancti apli dicuntur quattuor modis electi **P**rimo tanq electi in speculū ad representandū seu designandū faciem glorie in qua cōsiderant omne velle tanq in speculo trinitatis. **S**cdo tanq electū vasculum ad ptingendū vinum glorie. **T**ercio tanq electū furculum ad multiplicandū fructum ecclesie. **Q**uarto tanq electum iaculū ad feriendū hōstem iusticie. **D**e pmo dī psalmista. **Q**uoniam elegit dñs syon zc. **U**n syon interpretatur speculum siue anima fidelis. z bene comperit sibi. qā electa eam inhabitatōem sibi. **D**e secundo dicitur in prouerbijis. **A**ufer rubiginem z egredietur vas purissimum. multi em sunt qui gratie liquorē in vasis animaz suaz habere desiderant. attamē rubiginem peccatoz auferre nō curant. **D**e tercio dī in allegatōe facta. **E**go vos elegi zc. **S**icut eliguntur furculi boni gñis. qz multū z nobilē fructum afferunt. **S**ic christus elegit apostolos vt per sui pdicatōem multum z nobilē fructus facerent. **D**e quarto dī **Esa.** **P**osuit me quasi sagittam electam. de quibz dicitur in ps. **S**icut sagitte in manu potentis ita filij excussioz. id est apolozi qui excussi sunt in fide. **N**otandū tonas z fulguras sunt verba exempte actōnis. qz actus ipoz est exemptus a nostra voluntate. **I**tem de super est aduerbium loci

Germen iustum suscita terrā nostrā quam apostolicis verbis se
rens germinare facias. **Q**uorum verbis verbū patris tenētes in pa
tientia fructū ferre fac nos tibi domine

De diuisione apostolorum

Hic iam auctor dirigit petitionē ad xpm tanq̃ ad mittentē ap̃los Et diuidit in duas partes. In quaz p̃ma facit qđ dictū est. In scđa dirigit aliā petitionē cū p̃medatōe apostolorum. scđa tibi **H**i sunt celi. dicēs primo. **O** christe tu existens (germen iustū. suscita terrā nostrā). i. cor nostrū. i. ad fructificandū in bonis operibz (quā). i. terrā (serens). i. seminās (apostolici s̃bis). id ē p̃ p̃ba apostolorum (facias germinare) id est fructum p̃ducere (quorū) scilicet apostolorum (s̃bis) id ē p̃dicatōnibz. o (domine). i. xpe (fac nos tenētes verbū) id ē mandatum (patris) tui (ferre) id ē producere (tibi fructū in patientia)

¶ Notandū auctor in littera duo facit. Primo dirigit petitionē ad christum cū dicit. **G**ermen iustū. Secūdo insinuat affectū petitionis. cū dicit **I**n patientia fructū ferre fac nos tibi domine. De primo dicit in euangelio. **P**erite et accipietis. pulsate et aperiet vobis. De secundo dicit. similiter in euangelio. **I**n patientia vestra possidebitis animas vestras. Unde ad verā patientiā tria requirunt. Primo correctio dei. Unde **J**ob Sufficiens correctionē beatificat. Item idem. **B**eatius vir qui corrigitur a domino. Secundo requiritur patientia p̃fectionis. Unde in euangelio. **B**eatī qui persecutionē patiunt. Tercio requirit impugnationē diaboli patienter sustinere. Unde **J**acob in canonica. **B**eatius vir qui suffert tentationes. Item **P**aulus. De q̃to infirmior tanto sum fortior. Super illo dicit venerabilis **B**eda. q̃ infirmitates cōtingunt quinqz modis. Primo vt merita iustoz augeant. Secundo cōtingūt ad fructū custodiam. vt p̃z in **P**aulo. Tercio ad corrigendū peccata. vt p̃z in **M**aria sorore **A**aron. Quarto ad gloriā dei vt p̃z in ceco nato. Quinto in adiuuamen pene. vt p̃z in **H**erode. Item prima pars huius sententię exponit dupliciter. Primo sic. q̃ per terram intelligatur x̃go maria gloriōsa. de qua dicitur in ps̃. **V**eritas de terra orta est. et per germen intelligatur iesus christus de quo dicit **H**ieremias. **E**cce dies venient d̃r dominus. et suscitabo **D**auīd germen iustum. et tunc intelligitur sic. q̃ beata virgo nostra mediatrix suscitauit nobis christum iesum ipsum orando pro nobis. et sic illud relatiuum quam refert ly terram s̃m vocem et s̃m rem. Secundo sic exponitur q̃ per terram intelligatur nostra conscientia vel nostra operatio. et de tali d̃r **B**ernardus. **V**emento homo q̃ de terra es et c. Et per germen intelligatur fructus bonorum operum. et de tali fructū dicitur in euangelio. **E**x fructu operum eorum cognoscetis eos. et tunc sententia talis est. **C**or nostrū et caro nostra faciet tibi iustum germen. id est fructum boni operis. et sic hoc relatiuum quā refert ly terram voce et significatōe. et hec secunda lectura videtur esse melior q̃ prima.

¶ Pro declaratōe terminoz nota. germen est nomē tercię declinationis. neutri g̃ñis et f̃cat fructū. In germīno as are. i. fructū facere. Itē suscito ē p̃positū a sub et cito as. qđ ē frequētiuū huius p̃bi cito es. qđ idē est qđ voco. S; terra plura f̃cat. Unde x̃sus. Tercia sit infernus p̃go deus ac elemtū. Tercia vita caro proplastus machina mūdi. S; serēs ē participiū huius p̃bi sero. qđ h̃at duplex p̃teritū. vt p̃z in p̃ma parte **A**lexandri. S; sero est p̃bum anomalū. et est equiuocū ad plura. Unde **E**tert paris. tur dicit fert. cupit atqz gerit.